

Fit. 24/9 - 69

ENON PITÄJÄN KIINTEÄT
MUINAISJÄÄNNÖKSET.

S I S Ä L L Y S L U E T T E L O

Johdanto.....	s. 1
Kivikautiset asuinpaikat.....	s. 3
1. Koukkuniemi.....	s. 3
Kivikautiset löytöpaikat.....	s. 4
2. Kankaala.....	s. 4
3. Pielniemi.....	s. 5
4. Sahaniemi.....	s. 6
5. Laiska.....	s. 7
6. Ruutikellarinmäki.....	s. 8
Kiviesineet, joiden löytöpaikka on epämääräinen....	s. 9
7. Salpio.....	s. 9
8. Eno.....	s. 9
Epämääräiset rauniot.....	s. 10
9. Lampila.....	s. 10
10. Riuttavaara.....	s. 11
Ortodoksisten kalmistojen ja tšasounien paikat.....	s. 12
11. Kousanniemi.....	s. 12
12. Anttila.....	s. 13
13. Turunen.....	s. 14
14. Venälä.....	s. 15

Liitteet: Suomen topografisen kartan lehdet ENO n:o 4242,
 KELVÄ (numerotta) ja KIIHTELYSVAARA (numerot-
 ta).

S-17-19

Kuvatauluja 5 kpl. sisältäen negatiiveista 34559-
 34572 tehdyt kopiot.

S. 20-24

Enon pitäjän kiinteiden muinaisjäännösten inventointi.

Allekirjoittanut suoritti toukokuussa 1969 Muinaistieteellisen toimikunnan toimeksiannosta Karjalaisen kulttuurin edistämisseuran myöntämin varoin Enon pitäjän kiinteiden muinaisjäännösten inventoinnin. Inventointia vaikeuttavana seikkana mainittakoon peruskartan puute; karttona on käytetty topografikarttoja 1:100 000. Inventoinnin kestäessä sattuneet lähes päivittäiset sateet ja synkät ilmat vaikeuttivat osaitaan valokuvausta. Mutta allekirjoittaneella oli myös monia työtä helpottavia tekijöitä kohdallaan: pitäjän erittäin avuliaat asukkaat, jotka sadesäällä ja kesken kevätkiireittensä aina olivat valmiit opastamaan eri löytöpaikoille. Maisteri Tuomas Björkman ja Karjalaisen kulttuurin edistämisseuran toiminnanjohtaja Paavo Nieminen auttoivat inventoijaa monilla hyödyllisillä neuvoilla ja avustivat myös inventoinnin käytännöllisen puolen järjestyksessä. Enso-Gutzeit auttoi luovuttamalla allekirjoittaneen käyttöön asunnon.

Enon pitäjä rajoittuu pohjoisesta lukien Pielisjärven, Ilomantsin, Tuupovaaran, Kiihtelysvaaran ja Kontiolahden pitäjiin. Enossa on kaksi keskusta, Kaltimo ja Uimaharju, joista jälkimmäinen sijaitsee Pielisen eteläisimmän osan, Rukaveden itärannalla. Pitäjän pohjoisosaa hallitsee juuri Rukavesi monine lahtineen ja selkineen. Muita merkittäviä vesistöjä ovat Pielisjoki ja Koitajoki, joita molem-

pia on kuitenkin padottu, niin etteivät ne enää vastaa alkuperäistä muotoaan. Pitäjän eteläosassa ei ole mitään suurempia vesistöjä, jotka antaisivat leimansa maisemaan; sen sijaan ovat luonteenomaisia metsäiset, kivikkoiset harjanteet ja louhikkoiset korpimaisemat. Asutus on pitäjän eteläosissa huomattavasti harvempaa kuin pohjoisosissa.

Enon pitäjästä tunnettiin ennestään yksi ainoa kivikautinen asuinpaikka, Uimaharjun Koukkuniemi, joka myös inventoinnin päätyttyä jäi ainoaksi. Enosta talteen saadut muinaisesineet ovat harvalukuiset ja kaikki peräisin kivikaudelta. Sekä kiinteiden muinaisjäännösten että irtolöytöjen kohdalla on selvästi havaittavissa niiden keskittyneisyys pitäjän pohjois- ja keskiosiin.

Helsingissä 20.9.1969.

Anja Sarvas, fil.kand.

Kivikautiset asuinpaikat.

1. Pitäjä: Eno
Kylä: Enonkylä
Talo: Koukkulahti, rek.n:o 2¹⁰, om. Veitsiluoto OY.
Koukkuniemi-niminen matala hiekkaniemeke.
Löydökset: KM 17159:1-2
 KM 17189:1-4
 KM 17876
Valokuva: F 34571, taulu 1, kuva 1

Asuinpaikka sijaitsee noin 12 km linnuntietä pohjoiskoilliseen Enon kirkolta, Pieliseen laskevan Koukkujoen suussa, Koukkuniemen länsirannalla (topografinen kartta 1:100 000 n:o 4242 Eno). Paikalla on hiekkarantaa noin 30 m pituudelta; löydökset (runsaasti kvartssia sekä kiviesineiden katkelmia) on poimittu suureksi osaksi juuri hiekkarannalta; osa on kuitenkin vedestä. Asuinpaikka on todennäköisesti suurelta osalta huuhtoutunut Pieliseen. Asuinpaikan löytymisestä ks. tarkemmin Tuomas Björkmanin tarkastuskertomusta esihistoriallisen osaston top. arkistossa.

Kivikautiset löytöpaikat.

2. Pitäjä: Eno
Kylä: Enonkylä
Talo: Kankaala, rek.n:o 32¹¹, om. Viljo Pölönen, os.
Ahveninen, Hirviniemi
Löydökset: KM 14858 kourutaltoa
Valokuva: F. 34559, taulu 1, kuva 2

Löytöpaikka sijaitsee Pielisen rannassa, Kankaalan ja Hirviniemen tilojen rajalla (topografinen kartta 1:100000, Kelvä), noin 800 m Kankaalan talosta itään linnuntietä. Kankaalaan päästään ajamalla Kallimosta Lieksaan johtavaa tietä noin 16-17 km, jonka jälkeen jatketaan Hirviniemeen vievää tietä noin 7 km ja käännetään vannan koulurakennuksen kohdalla oikealle, Kankaalaan johtavalle tielle.

Kourutaltoa on löydetty vuonna 1959 syksyllä poikkeuksellisen matalan veden aikana vesijätöltä noin 60 cm normaalia vedenpintaa alemmalla ¹⁾. Maa löytöpaikalla on hiekkarantaa, hieman ylempänä rannasta alkaa kangasmaasto. Samoilta paikkeilta on löytynyt kaksi kiviesineen (?) teelmää, jotka ovat Enon museossa (ilman numeroa). Mahdolliset teelmät on löytänyt Heikki Pölönen, joka ei enää

1). Jos tarkastellaan esihist. osaston verifikaattia KM 14858 yhteydessä, niin siihen liitettyistä karttapiirroksista huomataan taltan löytöpaikasta vähän pohjoiseen liesimäinen kivi-ryhmä, joka myös sijaitsi vesijätöllä. Viljo Pölönen, joka toimi oppaanani löytöpaikalla, muisti hyvin kivi-ryhmän sijainnin ja sanoi kyseessä olleen lieden, jonka kivet olivat rapautuneita.

asu paikkakunnalla, joten tarkemmat löytötiedot jäivät saamatta (museossa ei esineiden yhteydessä ollut saatavissa minkäänlaisia löytötietoja). Kourutaltan löytöpaikan läheisyydessä ei ollut havaittavissa mitään kivistä asuinpaikkaan viittavaa. Mikäli kyseessä on ollut asuinpaikka (liesi !), on se täysin huuhtoutunut Pieliseen.

3. Pitäjä: Eno

Kylä: Enonkylä

Talo: Pielniemi, rek.n:o 5, om. E.J.Hallbergin perikunta,
os. Haapalahti, Pielniemi

Löydökset: KM 10555 reiällinen kivilaaka

Valokuva: F. 34560, taulu 2, kuva 1

Löytöpaikka sijaitsee Pielniemen talosta noin 1,5 km pohjoiseen, lähellä Pielisen Rukaveden rantaa, siihen laskevasta Levälammenpurosta noin 100 m päässä (topografinen kartta 1:100 000, Kelvä). Pielniemeen päästään ajamalla Enon kirkolta pohjoiseen, Lieksaan vievää tietä ohi Laukkalansaaren; siitä mantereelle päästyä käännytään ensimmäisestä tienhaarasta oikeaan; tie johtaa Pielniemen taloon.

Maasto esineen löytökohdalla on suoperäistä ja siitä on nostettu runsaasti mutaa, joten löytöpaikan ympäristö oli täynnään melko laajoja vedellä täyttyneitä kuoppia ja kai-

vantoja. Esineen löytötiedoissa mainitaan löytöpaikan lähellä olleen kiviä kaarenmuotoisessa asetelmassa ja niiden välissä tuhkaa ja päällä sekä ympärillä pyöreitä, lahonneita puita. Paikalla ei ollut havaittavissa mitään kivikautiseen asuinpaikkaan tai muuhun kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

4. Pitäjä: Eno

Kylä: Enonkylä

Talo: Sahaniemi, rek.n:o 37, om. Aino Airaksinen, os.
Joensuu-Lieksa pa. Hiirenniemi

Löydökset: KM 14460 kehdonjalaksen muotoinen kirves

Valokuva: F. 34561, taulu 2, kuva 2

Löytöpaikka on Pielisjoen vasemmalla rannalla, Sahaniemen talon venevalkamassa, aivan talon alapuolella. Sahaniemi sijaitsee Enon kirkolta noin 7 km linnuntietä pohjoiskoilliseen (topografinen kartta 1:100 000, Eno n:o 4242), Pielisjoen rannalla olevassa Hiirenniemessä. Paikalle päästään ajamalla Enon kirkolta Uimaharjun suuntaan Hiirenniemeen osoittavaan tienviittaan asti; siinä käännytään oikealle ja ajetaan Pielisjoen rantaan. Joki on ylitettävä veneellä.

Löytöpaikka on hiekkarantaa; Sahaniemen asukkaiden kertoman mukaan esine oli löytynyt rantahiekalta tavallista korkeamman tulvaveden huuhdottua sen näkyviin. Paikalla ei ollut havaittavissa mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa.

5. Pitäjä: Eno

Kylä: Enonkylä

Talo: Laiska, Uittoyhdistyksen talo, rek.n:o 16¹, om.

Pohjois-Karjalan Uittoyhdistys, os. Joensuu; vuokraaja Väinö Sihvonon, os. Uimaharju, Laiska

Löydökset: Pohjois-Karjalan museossa oleva kehdonjalak-
sen muotoisen kirveen teräkappale

Valokuva: F. 34562, taulu 2, kuva 3

Löytöpaikka sijaitsee Enon kirkolta noin 13 km pohjoiskoilliseen linnuntietä, lähellä Uimaharjun yhdistettyä maantie-rautatiesiltaa. Laiskan talo sijaitsee sillalta noin 1 km Joensuuhun päin, maantien vasemmalla puolella, sen ja rautatien välisellä kapealla alueella (topografinen kartta 1:100000, Eno, n:o 4242).

Löytöpaikka on korkeahkolla kangasmäellä, ei kaukana Rahkeenselän rannasta. Esineen aivan tarkka löytökohta jäi epäselväksi, koska löytäjä Janne Suhonen ei enää ollut tavattavissa paikkakunnalla ja talon nykyiset asukkaat tiesivät vain "jonkin kiviesineen" löytyneen aivan talon vierestä, puutarhasta. Esineen löytötiedoissa ei myöskään ilmene mitään tarkempaa löytöpaikkaa koskevaa. Suhosen ilmoituksen mukaan paikalla oli näkynyt hiiliä noin 50 cm syvyydessä. Paikalla (Laiskan talon ympäristössä) ei ollut havaittavissa mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa.

6. Pitäjä: Eno

Kylä: Enonkylä

Löytöpaikka: Ruutikellarinmäki rek.n:o 51¹⁸, om. Enso-Gutzeit,
Uimaharju

Löydökset: KM 17158 Ilomantsin tyyppin kirves

KM 17190 hioinkiven katkelma

Valokuva: F. 34563, taulu 3, kuva 1

Löytöpaikka sijaitsee Uimaharjussa, Enso-Gutzeit OY:n omistaman sahan alueella, Ruutikellarinmäen kupeessa. Paikalle päästään ajamalla Uimaharjusta noin 1 km Lieksaan johtavaa tietä ja kääntymällä sen jälkeen vasemmalle Enso-Gutzeitin saha-alueelle johtavalle tielle. Ruutikellarinmäen vierellä on nykyisin lautatarha, itse mäellä on sahan työläisten asuntoja (topografinen kartta 1:100 000, Eno, n:o 4242).

KM 17158, Ilomantsin tyyppin kirves oli löytynyt vuonna 1963 Ruutikellarinmäen kupeesta ja KM 17190 vuonna 1966 Tuomas Björkmanin tarkastaessa kirveen löytöpaikkaa. Ruutikellarinmäki on hiekkaista, kangasmaista mäkeä, ainakin niiltä osin kun sitä vielä on jäljellä. Juuri mäen siltä puolen, mistä kiviäsiineet ovat löytyneet, on maata kuljetettu runsaasti pois (ks. taulu 3, kuva 1). Paikalla ei ollut havaittavissa mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa.

Kiviesineet, joiden löytöpaikka on epämääräinen.

7. Pitäjä: Eno

Kylä: Enonkylä

Talo: Salpio

Löydökset: KM 11988 kehdonjalaksen muotoinen kuokka

Esine on ollut Uimaharjun kansakoulun kokoelmissa , jonne se oli saatu Salpion talosta, joka niinikään sijaitsee Uimaharjussa. Esinettä oli säilytetty Salpion vintillä pitkiä aikoja. Löytäjä ja löytöpaikka ovat tuntemattomat. Uimaharjun kansakoululle on toimitettu esineestä kipsimalli sen jälkeen kun itse esine pidätettiin Kansallismuseoon.

8. Pitäjä: Eno

Löydökset: KM 1146:1 poikkikirveen terä

Ainoat esinettä koskevat tiedot ilmoittavat sen löytymisestä vuonna 1869 Enon pitäjältä, maasta.

Epämääräiset rauniot.

9. Pitäjä: Eno
Kylä: Enonkylä
Talo: Lampila, rek:n:o 32¹⁰, om. Otto Pölönen, os.
Ahveninen, Hirviniemi
Valokuva: F. 34564, taulu 3, kuva 2

Raunio sijaitsee Kankaalan talosta Pielisen rantaan johtavan polun varrella ¹⁾, noin 2 m polusta oikealle Kankaalasta päin tultaessa, melkein Lampilan ja Hirvilampinimisen tilan rajalla, noin 500-600 m päässä Kankaalasta (topografinen kartta 1:100 000, Kelvä). Maasto raunion ympärillä on kangasmaata. Raunio on sammaloitunut; tosin Otto Pölönen kertoi aikoinaan kaivaneensa vähän raunioita keskustaa. Ainoat löydökset olivat joukko palaneita hiiliä. Otto Pölösen kertoman mukaan lähipaikkeilla on samanlaisia raunioita noin 3-4 kappaletta, mutta hän ei pystynyt muistamaan niiden tarkkaa sijaintipaikkaa, joten ne jäivät allekirjoittaneelta näkemättä. Tarkastetun raunioita luonteesta on vaikea sanoa mitään varmaa; mahdollisesti kyseessä on vanha kiukaan sija. Tavanmukaiselta lapinrauniolta se ei vaikuttanut.

1) Sijaintipaikasta ks. tarkemmin n:on 2, KM 14858 (kourutaltta) yhteydessä annettua paikan määrittäystä.

10. Pitäjä: Eno
Kylä: Enonkylä
Talo: Riuttavaara, rek.n:o 32¹⁴, om. Veikko Repo,
os. Kaltimo, Novikka
Valokuva: F. 34565, taulu 3, kuva 3

Riuttavaaran päärakennuksesta länteen noin 35-40 m päässä sijaitsee epämääräinen raunio ja sen välittömässä läheisyydessä muutaman metrin välein kolme muuta samankaltaista rauniota. Riuttavaaraan päästään ajamalla Kaltimosta Kuusijärvelle johtavaa tietä noin 4-5 km ja kääntymällä sen jälkeen vasemmalle Riuttavaaran taloon vievälle pikkutielle (topografinen kartta 1:100000, Eno, N:o 4242).

Raunioiden ¹⁾ sijaintipaikka on jyrkkärinteisen Riuttavaaran etelärinne, joka on kauttaaltaan viljeltyä peltomaata. Rauniot ovat kaikki lähes samankokoisia; pituus noin 2-2,5 m, leveys noin 1-1,5 m ja korkeus noin 30-40 cm. Rauniot ovat selvästi maastosta erottuvia, melko suurista, nyt sammaloituneista kivistä koottuja. Riuttavaaran isännän Veikko Revon kertoman mukaan raunioihin ei ainakaan hänen muistinsa aikana ole koskettu. Allekirjoittaneesta rauniot muistuttivat suuresti peltoröykkiöitä, mutta tähän oletukseen ei Veikko Repo osannut sanoa mitään, koska rauniot olivat olleet paikoillaan niin kauan kuin hän jaksoi muistaa samanlaisina.

1) Rauniot on mainittu Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirjassa n:o VII s.46 Reijo Tirrosen artikkelissa "Ilamantsin kihlakunnan muinaisjännöksiä", jossa näitä raunioita nimetään uunin pohjiksi.

Saman SMYA:n artikkelin mukaan, jossa Riuttavaa-
ran rauniot on mainittu, kerrotaan myös uunin sijoista Enon
Mustavaarassa, joka on aivan Riuttavaaran lähistöllä, Musta-
vaaraa tarkastettaessa kävi kuitenkin selville, että siellä
sijainneet kivirauniot oli ajettu katepillarilla pois pelto-
ja raivattaessa.

Artikkelissa mainitaan edelleen ss. 46-47 uunin
pohjia tai kiviraunioita, joiden sijaintipaikka on ilmoitettu
vain summittaisesti ja niin ollen niiden paikallistamista ei
voitu suorittaa. Paikkakunnalta ei nimittäin löytynyt ketään,
joka olisi ollut tietoinen kyseisistä raunioista.

Vanhon ortodoksisen kalmiston ja
tšasounien paikat.

11. Pitäjä: Eno
Kylä: Enonkylä
Talo: Kousanniemi, rek.n:o 27, om. Heikki Puhakan peri-
kunta, os. Kaltimo, Ahveninen
Valokuvat: FF.34566-34568, taulu 4, kuvat 1-3

Kousanniemen ¹⁾ vanha kalmiston paikka sijaitsee
noin 19 km linnuntietä Enon kirkolta pohjoisluoteeseen. Paikal-
le päästään kuten Kankaalan ja Lampilan löytöpaikoille ²⁾ (to-

1). Kousanniemen kalmiston ja tšasounan paikka on mainittu Tirro-
sen artikkelissa SMYA VII ss. 46-47.

2). Ks. tarkemmin n:oita 2 ja 9.

pografikartta 1:100 000, Kelvä). Kalmisto on sijainnut Kousanniemen päärakennuksen ja Pielisen välisillä pelloilla, jossa aikanaan on kasvanut männikköä; aivan niemen kärjessä, järven rannalla on vielä jonkin verran puita jäljellä. Kousanniemen asukkaat kertoivat pelloista nousseen luita muokkaustöiden yhteydessä ja samoin he mainitsivat paikalta löytyneen puisen ristin, joka sittemmin oli joutunut hukkaan.

Tšasouna taas oli sijainnut talosta noin 100 m päässä maantielle johtavan tien varressa. Paikalla on selvästi havaittavissa rakennuksen kiviperustan jäännökset, jotka jakaantuvat useihin neliömäisiin osiin. Perustan ulkomitat ovat noin 20x9 m.

SMYA:ssa VII ss. 46-47 on myös maininta Ihalan rannassa sijaitsevasta kalmiston paikasta. Ihalan ranta oli kuitenkin useimmille enolaisille, joita allekirjoittanut haastatteli, tuntematon paikka, mutta lähellä Kousanniemeä asuva Heikki Puhakka (os. Ahveninen, Lösölä) arveli, että kyseessä on edellä mainittu Kousanniemen kalmisto, koska hän oli joskus kuullut "vanhojen ihmisten" sen yhteydessä puhuvan Ihalan rannasta.

12. Pitäjä: Eno

Kylä: Kirkonkylä

Talo: Anttila, rek.n:o 10²², om. OY Kaukas AB

Valokuva: F. 34569, taulu 5, kuva 1

Kalmiston paikka sijaitsee Nesterinsaarella ¹⁾,
noin 4 km linnuntietä lounaaseen Enon kirkolta, Kaukaksen

1). Kalmisto mainitaan Tirrosen artikkelissa SMYA VII ss. 46-47.

voimalaitoksesta noin 700 m kaakkoon, Kaukaksen vierassaunan ympärillä, Pielisjoen rannalla (topografikartta 1:100 000, Eno, n:o 4242).

Maasto kalmiston paikalla on Pielisjokeen viettävää rinnettä, joka kasvaa isoja petäjiä. Oppaanani toimineen insinööri Pollarin kertoman mukaan esim. Kaukaksen saunaa rakennettaessa, perustuksen kaivuun yhteydessä, tuli esiin ihmisen luita ja pääkalleja. Rinteessä saattoi vieläkin havaita joitakin heikkoina erottuvia painanteita.

13. Pitäjä: Eno

Kylä: Sarvinki

Talo: Turunen, rek.n:o 1⁴³, om. Hannes Turunen, os. Sarvinki.

Valokuva: F.34572, taulu 5, kuva 2

Kalmiston paikka sijaitsee Sarvigissa Turusen pellolla, päärakennuksen länsipuolella; paikalle on matkaa Enon kirkolta linnuntietä noin 11 km kaakkoon. Sarvinkiin päästään ajamalla Enon kirkolta Tuupovaaran johtavaa tietä.

Vanha kalmiston paikka¹⁾ (topografikartta 1:100 000, Eno, n:o 4242) on nykyisin tasaiseksi raivattu, viljelty peltoaukeama. Hannes Turusen kertoman mukaan on peltoa raivattaessa ja muokattaessa noussut esiin luita, tosin ei enää viime vuosina. Turunen mainitsi edelleen perimätiedon kertovan, että lähellä on sijainnut myös tšasouna, mutta mi-

1). Kalmisto on mainittu Tirrosen artikkelissa SMYA:ssa VII ss.46-47.

tään varmaa paikkaa sille ei tiedetty osoittaa, joskin Turunen vaimoineen arveli sen mahdollisesti sijainneen kuvassa 2, taulu 5 näkyvän suuren kiviröykkiön kohdalla. Röykkiö koostuu pellostasta raivatuista kivistä, mutta Turuset kertoivat sen alla olleen "jonkinlaisen rakennuksen perustan" melko syvälle maahan painuneena.

14. Pitäjä: Eno

Kylä: Revonkylä

Talo: Venälä, rek.n:o 1⁷, om. Matti Ryökkynen, os. Revonkylä

Valokuva: F.34570, taulu 5, kuva 3

Kalmiston paikka sijaitsee Revonkylässä, Venälän talon maalla ¹⁾, talosta pohjoiseen olevassa vaaran rinteessä. Paikalle päästään ajamalla Enon kirkolta etelään, Tuupovaaraan johtavaa tietä Aittovaaran risteykseen asti; siinä käännytään vasemmalle, ajetaan ohi Revonkylän kansakoulun vajaan kilometrin verran, jolloin tullaan Venälän tienhaaraan (topografikartta 1:100 000, Kiihtelysvaara).

Useiden tapaamieni Revonkylän asukkaiden osoittama vanha kalmiston paikka on melko kivikkoisen vaaran laella, jossa kasvaa pientä puustoa ja pensaikkoa. Kalmiston täsmällistä sijaintipaikkaa ei allekirjoittanut kuitenkaan saanut tarkkaan selvitettyä, koska Venälän isäntä Matti Ryökkynen taas puolestaan kertoi sen sijainneen alempana vaaran rinteessä.

1). Kalmisto on mainittu Tirrosen artikkelissa SKYA:ssa VII, ss. 46-47.

sä, lähellä Venälän päärakennusta kasvavaa valtavaa kuusta. Paikalla olisi sijainnut myös tšasouna. Tiedon hän kertoi saaneensa isoisältään Vassili-ukolta. Vaaran laella kyläläiset sen sijaan näyttivät allekirjoittaneelle pienen rakennuksen perustuksen jäännöksiä kertoen tšasounan sijainneen juuri siinä. Ryökkynen kuitenkin sanoi Vassili-ukon maininneen siinä sijainneen aikoinaan pienen asumuksen.

7. Eno, Mimarharju, Kaukuniemi.
Kivikautinen asuinpaikka. Valo-
kuva eteläkaakosta. F. 34571.

2. Eno, Enonkylä, Kankaala.
Kaurutaltan KM 14858 löytö-
paikka (keskellä näkyvän iron
kiven luona). Valokuva lounaasta.

7. Eno, Emonkylä, Pielniemi.
KM 10555 (reikälinen kivilehto)
löytöpaikka sähköpylvään
pajukkeilla. Valokuva loun-
asta. F. 34560.

2. Eno, Emonkylä, Sahaniemi.
Kehdonjalaksen mustisen liivien
KM 14460 löytöpaikka. Valo-
kuva etelästä. F. 34561.

3. Eno, Emonkylä, Laiiska.
Pohjois-Karjalan museossa olevan
liivien terän löytöpaikka talon
lähetyvillä. Valokuva lännestä.
F. 34562.

1. Eno, Enonkylä, Ruutikella-
rinmäki. Erineiden KM 17158
ja KM 17190 löytöpaikka.
Valokuva kaakosta.
F. 34563.

2. Eno, Enonkylä, dampila.
Kiviraunio. Valokuva
kaakosta. F. 34564.

3. Eno, Enonkylä, Riuttavaara.
Kivirauniot puiden kohdalla.
Valokuva luseesta. F. 34565.

Eno, Enonkylä, Kou-
sanniemi.

1. Kousanniemen ortodok-
sinen kalmiston paikka.
Valokuva lounaasta.

F. 34566.

2. Kousanniemen vanhan
Törsunan sijaintipaikka
metritön reunassa. Valo-
kuva kaakosta. F. 34567.

3. Kousanniemen Törsunan
kivipenusta. Valokuva kaa-
kosta. F. 34568.

1. Enso, Kirkonkylä, Anttila.
ortodoksinen kalmiston paikka. Valokuva koillista.
F. 34569.

2. Enso, Sarvinki,
Turunen. ortodoksinen kalmiston paikka peltoaikamulla. Valokuva etelästä.
F. 34572.

3. Enso, Revonkylä, Venälä.
Täassuunan (tytön kohdella) ja kalmiston paikka. Valokuva etelästä. F. 34570.